

GRISCHUN

Confederaziun duai
surpigliar ils custs per il
numer d'assicuranza AVS

(cc) La regenza grischuna pretenda ch'ils custs per introducir il nov numer d'assicuranza da la AVS duain vegnir surpigliads da la confederaziun. L'introducziun è prevista per il 1. da fanadur 2008. En il rom da l'armonisaziun dals registers e da la dumbraziun dal pievel che sa basa sin il register gioga il nov numer d'assicuranza da la AVS ina rolla essenziala, scriva la regenza en sia consultaziun davart la midada da l'ordinaziun e davart il relasch da disposiziuns executivas en connex cun il nov numer d'assicuranza da la AVS da la confederaziun.

En quest connex sa mussa ina stretga collavuraziun tranter l'uffizi central da cumpensaziun e las autoritads svizras da stadi civil. Per l'ina sa tracti d'annunziar naschientschas e mortoris a l'uffizi central da cumpensaziun, per l'autra per manar ils novs numer d'assicuranza da la AVS sco identificatur da persunas en il register federal da stadi civil. Per tegnair en frain la lavur ed uschia er ils custs convegni tenor la regenza da chatrar ina soluziun automatica uschè extendida sco pussaivel. Tut ils custs en connex cun l'introducziun da la nova moda d'annunzia stoppian dentant vegnir surpigliads da la confederaziun, pretenda la regenza. Il chantun n'è betg pront da pajar las adattaziuns dals programs che custan bler sco er – supplementarment – las resursas da personal en ils uffizis da stadi civil. Ultra da quai pretenda la regenza che la lescha e che l'ordinaziun vegnian messas en vigor naivlamain per il 1. da fanadur 2008. Ina saja betg imaginabel d'introducir ils novs numer d'assicuranza da la AVS, avant ch'i hajan gi lieu tests tar la procedura d'annunzia tranter l'uffizi central da cumpensaziun e las autras instituziuns ed avant che la qualitat da la procedura d'annunzia saja garantida.

Contribuziuns
a differentas instituziuns

– **Tgira da monuments:** Per fixar e per conservar en tut tschintg ruinas da chastels e da baselgias ha la regenza deliberà contribuziuns en l'autetza dad 1 044 000 francs. Questas contribuziuns èn previsas per la ruina da baselgia San Gaudenzio a Vicosoprano-Casaccia, per la ruina dal chastè Juvalt da dora a Giuvaulta, per la ruina Crap S. Parcazi a Trin, per la ruina dal chastè Strassberg a Malix, per la ruina da l'antieriura ovra da zavrar e da lavar da la chaltgera Schmelzra sco er da la ruina Madlain sut.

– **Promoziun da la cultura:** La regenza ha concedi contribuziuns da totalmain 96 500 francs per promover set occurrenz ed ovras culturalas.

– **CI piazza da sport Glaris:** Per construir da nov ina piazza da sport a Tavau Glaris cun ina piazza da ballape, cun in implant da sigl en lung e da bittar la culla sco er cun ina piazza da giugar per uffants survegn la cuminanza d'interess «CI piazza da sport Glaris» ina contribuziun da 17 000 francs dal fond da sport.

Essas Vus gia commember?

Procap Grischun
Hartbertstrasse 10, 7000 Cuira
Tel. 081 253 07 07, PC 70-7755-0
www.procapgrischun.ch

per persunas
con handicap

procap grischun

COLUMNA

Il cudisch sglatscha il cor endiriu

DA VIC HENDRY

Tgei manegias? Dat ei enzatgi en nos dis che ha aunc mai legiu in cudisch? Nundir in toc ord la sontga Scartira. Ni silmeins ina buccada historia enzauna ord in calender. Gnanc ina historia d'amur.

Tgi che scriva vegn meinsvart dumandaus, da tgei ch'el scrivi. Semeglia buca ton grev da rispunder. Ed ei tuttina buca schi lev da dar ina risposta valeivla. Il pli simpel da rispunder fuss: Da Diu e dils carstgauns. Mo quels plaids ein memia gronds. Lai surtut buca muncar da respect, cura ch'ils cudischs miran giud cruna. Fai stem – els miran gagliardamein e spetgan vess cun lur damondas ch'ins prendi els entamaun. Ton ils ins sco ils auters. Ch'els astgion vegnir a pèr – esser da cumpignia. Malgrad ch'igl ei nuota schi clar e mudest; els fan pretensiuns. Nuota darar damondi ton in sco l'auter bia temps. Ed ei tuchi da seprender ensem. Tedlar radio e mirar in video ei dabia meins stunclenteivel.

Auncallura – stai a disposiziun, prendi il cudisch sin tamaun. El mender cass, sche ti vegns staunchels da leger ed ils eglis brischan, fai tuttina ina pausa denteren. Il segnepagina metta schon in tiurm. Il meglier dil tut ei magari in fegl vit sinaquei ch'ins sappi nudar in plaid u l'auter, schizun ina mesa construcziun. Cun scriver ils bustabs, s'engravien els pli tgunsch



ella memoria. Buca sedamonda, danunder giavel ch'igl autur prendi è tanients plaids. Consultar il vocabulari ei ina dumignada. E tuttavia buca sut la dignitad dil lectur. Metter vitier porta tscheins. S'entelli ch'ei capeta inaga u l'autra ch'ina expressiun setucca. Sch'ella seschlueta en la filappa dalla pial e punscha, damai che ti eis tez per vegnir els fiars. Ils plaids cavigliai van tier. Igl ei sco ei schabegia. Las enconuschientschas ein quellas che bettan giu ina tschecca dividenda.

Alluscha buca tener la dira da leger in cudisch ei iu dalla glatscha giu. Aunc sch'ei fuss pli lungurus che la crappa. Ni perfin d'ina filosofia dallas caglias. Entras insister emprendien ins da s'opponer. Encunter la cumadeivladad. Aunc ina fegra. Mai leger in cudisch alla traversala, in tec tscheu ed in tec leu e forsa per cuschentar las marveglias in pèr paginas davostier. Gliez ei

fatg ni dad um ni da femna, biaz ronz d'in otgà fatg si cun pugn.

Enzatgi vai jeu mez fatg persenn. L'uliva per propi emprendan ins pèr culs onns. L'experiencia ei il meglier meister, cuosta denton in tschuat raps. Quei mument benedi ch'ins entscheiva a cumprender, tgei ch'igl autur manegia cun ses plaids ch'el caveglia e metta giu els cudischs. Sch'ins dat il tgau enten leger e sto per memia conceder. Ed igl ei buca ver che l'experiencia seigi adina schliata. Mo cun schliatas perdessen ins il fil dalla veta.

Nuotatonmeins. Pil pli dat ei pugns e piogns che sepeglian. Pilver – aschia sei stau. Sch'ins sesenta en sesez ina culpeivladad. Ojé, jeu sun staus in quex meglier; jeu vai schau muncar enviers enzatgi. Ils ezs che vegnan mai trests enten leger – han in cor serrau. Ni san era maina selegrar da leger in cudisch. Sco per semeglia d'ina biala descripsiun enamiez la natura. Enaquella ch'ins sa palpar cun la detta la verdad. Con bufatg. Sch'il cudisch ei in iert cun verduras e flurs, in deletg ch'ins sa prender en sac. Ed ira in grond grond toc, entochen vi sur mar e s'entardar sut las palmas.

Sas, co jeu vai stuiu rir. Cul sverset dil stroli che di: «Il cudisch ei in spieghel. Sch'ina schemia mira anen, matei strusch ch'in giuvnal miri anora.»

GRISCHUN

Retrair geodatas duai
daventar pli simpel
e pli favuraivel

(cc) L'access a las geodatas dal chantun Grischun duai vegnir simplifitgà, ed el las duain pudair vegnir retratgas ad in pretsch anc pli favuraivel. Pervia da quai ha la regenza grischuna avert la consultaziun tar la revisiun parziala da l'ordinaziun davart las taxas per retrair extracts e valitaziuns da la mesiraziun uffiziala.

Per che la publicitad possa trair a niz las geodatas, duai in post central porscher las datas da basa da la mesiraziun uffiziala en moda simpla ed oravant tut uschè favuraivla sco pussaivel. Per meglierar marcantamain la valorisaziun da la resursa «geodatas» che na vegn per gronda part betg utilisada è vegnida fundada la GeoGR SA per la fin da schaner 2007. Vi da quella sa participeschan il chantun, l'uniun d'inschigneras geometras e d'inschigners geometers dal Grischun ed il circol grischun da planisadras e da planisaders. Sco center da geodatas duai la GeoGR SA daventar il post da contact e da consegna central per retrair sche pussaivel tut las geodatas dal chantun Grischun, en spezial er las datas da la mesiraziun uffiziala. Corresponentamain sa concentrescha la revisiun totala da l'ordinaziun davart las taxas per retrair extracts e valitaziuns da la mesiraziun uffiziala a l'intent da porscher da princip las datas da la mesiraziun uffiziala tras il center da geodatas GeoGR SA. Ultra da quai èsi necessari d'adattar las taxas a las relaziuns dal martgà e da las reducir vivanant cleramain. Uschia duain vegnir gudagnads dapli clientella gronda sco er dapli utilisadras ed utilisaders permanentes.

Dals documents da consultaziun po vegnir prendi invista sin la pagina d'internet dal departament da l'intern e da l'economia publica (www.dvs.gr.ch). La consultaziun dura fin ils 2 da november 2007.

Vias da comunicaziun
istoricas da la Svizra

La regenza grischuna pretenda ch'il sboz da l'ordinaziun davart la protecciun da las vias da comunicaziun istoricas da la Svizra vegnia repassà. Per il chantun Grischun cun ses numerus effectivs d'objectes è in inventari da las vias da comunicaziun istoricas bain fitg impurtant, scriva la regenza en sia consultaziun a la confederaziun. Ils interess da la via sco infrastruttura da traffic la pli impurtanta concernent la prestaziun, tant da la Svizra sco er – en spezial – dal Grischun sco chantun da muntogna cun sia gronda surfatscha vegnan dentant restrenschids da questa protecciun planisada. Quai pudess per part retardar u render numpussaivel da mantegnair e d'engrondir in moda ordinada il sistem da vias actual. Il dumber enorm d'objectes en l'inventari federal cuntegna il privel che l'ordinaziun vegnia applitgada en moda abusiva.

Sch'il sboz da l'ordinaziun avess tuttina da vegnir acceptà, pretenda la regenza ch'i vegnia applitgada in optica restrictiva, sch'i sa tracta d'integrar vias da traffic istoricas en l'inventari corresponent. En spezial dastgan vegnir integradas en la glista mo quellas parts da vias, tar las qualas la substanza istorica è anc bain visibla.

Projects da vias

La regenza ha approvà totalmain 195 000 francs per construir e per sanar il suandant trajet da via:

– **via naziunala A13:** lavurs d'inschigneria d'electricitad dal gaud da Cassana

Andy Kollegger:

Unic Grischun numnaus en in niev cudisch

■ (cp) **Cul purtret dad Andy Kollegger ei in sulet Grischun vegnius numnaus el cudisch niev «Die Mitte des Volkes» ch'ei cumpariu novissimamein.** La schurnalista *Margrit Sprecher* ha purtretau il Grischun, oriunds dalla Val d'Alvra e sesents a Cuera. En quei cudisch interpretand Margrit Sprecher (texts) e *Fabian Biasio* (fotos) in viadi da perscrutaziun permiez la pps, permiez il pievel. Cun lur reportaschas e purtrets suondan ils auturs denter auter la damonda co ina partida hagi dumignau da tschaffar in tierz dall'entira populaziun svizra cun sias ideas e ses patrats. Els han visitau purs, luvriers, scolasts, scriinaris ed impressaris e schau raquintar quels da lur veta.

La schurnalista ch'ei stada responsabla pil text ei naschida a Cuera, viva e lavura a Turitg sco reportera per illustradas in- ed externas. Ella ei plinavon purtadra dil premi Egon Erwin Kisch 1992. En preschientscha dil cabarettist ed actur *Patrick Frey*, che ha publicau il cudisch en sia casa editura, ha la vernissascha giu liug dacuort el Casino Theater a Winterthur.

«Die Mitte des Volkes», Margrit Sprecher (text)/Fabian Biasio (fotos), brochura, 200 paginas, 163 illustraziuns en color, 21 x 28,5cm, ediziun Patrick Frey, EUR 32.00/CHF 48.00, ISBN 978-3-905509-65-6



Andy Kollegger avon il Teater dil Casino Winterthur cun in exemplar gest ord stampa dil cudisch «Mitte des Volkes», el qual el ei vegnius purtetaus sco unic Grischun. MAD